

El TNC de Carme Portaceli

Carme Portaceli sempre ha parlat clar. La recordo un dia de sol, a la cafeteria de l'Hotel Colón, davant la Catedral, tot parlant de Bertolt Brecht, de qui estava a punt d'estrenar al Capitol una versió de *La vida de Galilei* amb la seva companyia, la Factoria Escènica Internacional. De cop, em diu: "No tinc cinc generacions de catalans al darrere".

Nascuda a València fa 65 anys i criada artísticament al Teatre Lliure de Fabià Puigserver, Portaceli ha estat l'eterna candidata. Quan es feien traveses sobre qui podia posar-se al front del mateix Lliure o del Nacional o del Grec, quan quedava la cadira buida, el seu nom sempre sortia. La qüestió és que sempre quedava finalista. Estava ressentida. I és normal. Fins que Madrid, com sempre, li va obrir les portes. Ha dirigit quatre anys el

La directora Carme Portaceli es farà càrrec del Teatre Nacional a partir de gener de 2021. Hi serà sis anys després dels vuit de Xavier Albertí. Els desafiaments, per a la primera dona que es posa al capdavant del teatre, no són ni pocs ni petits.

Per Andreu Gomila

Teatro Español, plaça obtinguda per concurs, i la van fer fora fa uns mesos quan l'Ajuntament "pepero" va decidir posar-hi una amiga.

En aquella conversa d'uns anys enrere em deia que fins que una persona nascuda a Conca o a Lieja no pogués dirigir el Nacional no seríem gaire normals. Que el que aquí manava era l'ADN, els set cognoms catalans i tota la pesca. No li faltava raó. Només el Festival Grec ha tingut no catalans a la direcció.

Als nostres teatres els cal aire fresc, obrir finestres i que es ventilin. Perquè, al final, els vuit anys de Xavier Albertí al Nacional no hauran estat diferents als vuit anys de Sergi Belbel. Hi ha matisos, és clar. Però, grosso modo, no de gaire importància. La diferència crucial és que Belbel va dirigir el teatre en temps de bonança i Albertí, de depressió: Belbel va arribar a gestionar un pressupost de 14 milions d'euros, que per a Albertí es van transformar en 10. Poca broma.

Albertí ha fet entrar el teatre no convencional al TNC, tot i que de manera tímida, aquell teatre que és el que marca el pas a Europa i aquí encara ens el mirem de reüll, amb desconfiança, com si haguéssim de viure tota la vida amb la còpia de la còpia de la còpia del teatre naturalista de fa un segle. A Portaceli li tocarà fer el gran salt en aquest sentit i, alhora, demanar paciència als que li exigeixin un 70% d'ocupació. A l'Español se n'ha sortit prou bé, tant pel que fa als números com pel que fa a les propostes.

Portaceli fa anys que treballa amb gent jove, que confia en els joves. Com a dona gran i sàvia tindrà un gran repte: provocar el canvi generacional. I de gènere. No pot ser que només dues o tres dones, ella entre elles, hagin tingut la Sala Gran a la seva disposició (encara que, realment, ningú no vulgui aquest espai per a les seves obres). No pot ser que Clàudia Cedó o Lara Díez Quintatilla hagin d'esperar cinc o deu anys a estrenar al Nacional. No pot ser que allò sigui un vedat reservat al mascle blanc.

El gran repte de Portaceli, tanmateix, passa per treure el teatre de Barcelona. És de vergonyeta que una de les condicions per manar a la plaça de les Glòries sigui encara "promoure la projecció internacional del TNC", quan hauria de ser una cosa superada més de vint anys després de la seva fundació. Pandèmies a banda, però sense obviar la situació actual, el TNC hauria de ser capaç de dialogar de tu a tu amb els grans tea-

tres nacionals europeus. Albertí l'ha obert a nivell acadèmic, amb alguna pica a Flandes. Però no ha anat més enllà de l'anècdota. Un cop li vaig demanar si tenia sentit un teatre nacional que no sortís de la seva nació, i la seva resposta va ser taxativa: "No".

Sense una companyia estable d'actors (o associada) és molt difícil que les produccions del TNC es moguin més enllà de Figueres. Portaceli, tanmateix, ho acaba de fer amb l'Español amb *Mrs. Dalloway*, que va coproduir amb un dels teatres més cool de Brussel·les, el KVS. Amb *La plaça del Diamant*, el TNC també va poder mantenir de gira l'espectacle un any, amb estada inclosa de diverses setmanes a Madrid. Ella sap com fer-ho. I sap quin és el peix que hem de vendre a Europa, encara que dolgui a més d'un: més Conquesta del Pol Sud i menys Rusiñol.

No pot ser que el TNC no tingui un departament encarregat de vendre espectacles a fora. O un pressupost per fer que els programadors europeus vegin les obres exportables. No basta amb grans frases, no basta dir "hem d'internacionalitzar el teatre", sinó que, per fer-ho possible, cal canviar estructures, sacsejar-les. Els suïssos, belgues o francesos no vindran perquè sí un →

SERGIO PARRA

DAVID RUANO

#Nou Temps

EL PRIMER
SETMANARI
EN CATALÀ

EL NOSTRE,
EL TEU!

www.eltemps.cat

FES-TE'N SUBSCRIPTOR

a subscripcions@eltemps.cat
o telefona al 902 131 025

→ dia de desembre a Barcelona per veure una obra. Els hauràs de convidar, hauràs d'insistir-hi, hauràs d'estar ben segur que la proposta els agradarà. Si els vens un Sagarra, que sigui el més esclatant que hagi fet mai. Si és una Víctor Català, que es quedin sense alè.

I no ens oblidem de les qüestions de gènere. A Albertí li ha costat ordinar una programació paritària. A Portaceli no li costarà gens, perquè ho porta a dins. Fa anys i panys que batalla per a això. No li caldrà cap Excel que legitimi els seus percentatges. I mira que, si girem la vista enrere, ha triat molts més homes que dones per portar-los a escena. Ella, tanmateix, ens va descobrir la Jelinek teatral, ens ha plantat als morros Abi Morgan i ha fet créixer una dramaturga com Anna Maria Ricart, la dona que hi havia darrere de *Mrs. Dalloway* o *Jane Eyre*.

Abans d'estrenar al Grec *No passa cada dia que algú ens necessiti*, li vaig demanar quines lliçons havia après de la

pandèmia. I em va contestar això: "Tenia i tinc una concepció del que era i és el teatre públic que se'm referma més que mai. Ara és molt necessari i es deu a la professió. Durant la pandèmia, una de les coses més interessants que han passat és veure com els teatres públics europeus parlaven entre ells sobre la necessitat de la cultura i la necessitat de defensar-la, colze a colze. La cultura és el que ens manté com a éssers humans". Res més a dir.

PS: No hi entro, però ho apunto. Els tres últims recanvis al capdavant del TNC han posat a la cadira algú més vell que el director anterior. I això és per fer-s'ho mirar. Sembla que els nascuts als anys 70 siguin incapaços d'articular un projecte per dirigir el Nacional. I tot sembla indicar que ja haurem de passar a la dècada dels 80, perquè quan els dels 70 tornin a tenir la seva oportunitat, serà massa tard. ●